

Weekend den 21.-22. januar 2017 i København
Agoráens vinterseminar.

Den perverterede krop og dødsdriften

I sit oplæg i januar, til vores seneste vinterseminar om kroppen, og under titlen 'Spørgsmålet om subjektiveringens muligheder under new public management', foreslår Peter Andreasen at vi overvejer et forhold, som han da kaldte 'et libidinaliseret kropsligt overskud'. Han sagde nemlig følgende:

"... den subjektive driftsmetabolisme lægges hindringer i vejen af en 'overvældende realitet', og effekterne forekommer at være et libidinaliseret kropsligt overskud, der ikke kan subjektiveres og ikke bringes til at spille med i individernes omgang med hinanden og i de symbolske strukturer, der er regulerende for deres samvirke. (...)

Senest siden årtusindskiftet forekommer den enkelte at befinde sig en permanent subjektiv undtagelsestilstand, der kan afgive grundlag for traumatiseringer (driftsadskillelse), angst og orienteringsløshed. Da både det reelle og det imaginære nærmest overskygger symboliseringsmulighederne i den daglige livspraksis, bliver kroppens reelle omdrejningspunktet for metaboliseringen af et libidinalt overskud, i form af symptomale individuelle 'styringspraksisser' og funktionelle lidelser."

Jeg tænker at vi i januar 2017 skal gå videre herfra. At vi tager bestik af hvad det forudgående arbejdsår bragte med sig, og navnlig hvad studiet af *Fantasmets Logik* har givet, så vi vover at følge de forskellige anvisninger vi nu har til en nærmere undersøgelse af den sadistiske og den masochistiske struktur. En foreløbig titel herfor kunne være:

DEN PERVERTEREDE KROP OG DØSDRIFTEN,
og noget af argumentet følgende:

Den ungarske forfatter Imre Kertész, Nobelpristager i 2006, sagde ofte, at vi lever i Auschwitz's tegn. Verden i dag er præget af nazisternes udryddelse af millioner af jøder og afvigere. I et interview i 2010 med det franske dagblad Libération sagde han bl.a.:

"Det drejer sig¹ om at forstå, at Holocaust ikke kan resumeres til at være en krig mellem jøder og tyskere. Det som var på spil var tværtimod den civilisation, hvori Europa er vokset op. For siden Auschwitz er denne civilisation ikke længere gyldig. Vi kan kun forestille os en fremtid, hvis Europa accepterer denne kendsgerning: Holocaust er ikke kun tyskernes værk, det er hele den europæiske civilisation, der afspejles heri. Det er hvad jeg senere har kaldt "Holocausts universalitet". En hel verden, alle værdierne i en civilisation er gået til grunde i Auschwitz. Det er det, som gør forskellen mellem Auschwitz og de andre folkedrab. Hele den europæiske kultur, lad os kalde det den kristne kultur, er berørt. Europa må derfor acceptere Auschwitz og fortsætte med at leve med den. Det er en kamp, men det er den eneste måde at lade historien gå sin gang, og overkomme barbariet."

¹ For IK selv i det han skrev.

Der er altså noget som må overvindes. Noget fobisk måske?

I « *La troisième* », fra 1974, siger Lacan i hvert fald dette:

"Hvad er vi da bange for? For vores krop... Angsten er noget, der netop placerer sig et andet sted i vores krop, det er den følelse der opstår, når vi får den mistanke, at vi kan blive reduceret til vores krop."

Svarer dette mon til det *libidinaliserede overskud*, Peter Andreasen taler om? Et overskud vi ikke kan subjektivere, og som i dag gør at vi mere og mere identificerer os med dyrene i vores forsøg på at søge ly for frygten?

Klodens undergang er i hvert fald så godt som sikker. Vi kan ganske vist ikke tælle årene endnu, som er tilbage, men alle elementernes naturlige beboere — i luften, i vandet, på og i jorden, og i himlen — er for længst truede arter, som kun kan forekomme os brødre, søstre og nære slægtninge. Lidelsen er almen, det er den, som er universel, ville Kertész måske også sige, hvis vi kunne tale videre med ham. Og når Lacan "oversætter" Freuds **dødsdrift** med sit **nydelsesbegreb**, er det noget lignende der er på færde. Han fortætter nemlig sådan i *La troisième*:

"Hvis der er noget, som giver os ideen om at "nyde sig" {se jouir}, så er det dyret. Man kan ikke give noget bevis herpå, men det synes dog at være ganske impliceret i det man kalder den animalske krop. Spørgsmålet bliver interessant i det øjeblik, man udvider det, og hvor man, i livets navn, spørger sig om planten nyder... om liv indebærer nydelse er et spørgsmål som stadigventer på en afgørelse. Men selv om spørgsmålet forbliver tvivlsomt hvad angår det vegetabiliske, så fremhæver det så meget desto mere, at der ikke er nogen tvivl når det drejer sig om talen. Sproget — [dvs. det sted] hvor nydelsen aflejrer sig, som jeg har formuleret det, ikke uden at gøre den dødelig [la mortifier, altså nydelsen], ikke uden at den præsenterer sig som dødt træ — bevidner dog, at livet, hvoraf et sprog laver sin forkastelse, giver os en ganske god ide om noget fra planteriget".

Dette rejser spørgsmålet om sprogets nydelse, selvfølgelig, noget som Claude Rabant (i sin "Délire et théorie", fra 1978) anskueliggør på denne måde:

"... hvordan kan Eros fødes ud af sprogets sky? Eller hvordan, hvis sproget nyder helt alene, af en umindelig nydelse som man kan kalde den Anden, hvordan kan en krop finde princippet for sin lyst og for sin hukommelse heri? Denne fødsel, er fødslen af selve tiden. En bølgekant, fødslen af skummet. Der findes ikke, i sproget, noget fikspunkt for seksualiteten, ikke nogen stabil kant for ønsket. Heraf kommer drømmen, som er søvnens skum og bølge, som forandrer vores vågens ustabile kant til et nærvær, eller et fravær, som begge er evige. Via vores individuelle hukommelse, berører drømmen sprogets umindelige nydelse, det, som udgør vores, lad os bare sige det, arkaiske arv."

Hertil en bemærkning om autisms krop, jeg gengiver Marie-Claude Thomas, d. 3/5, 2013 (I ALI i Lille, Frankrig, med titlen *Exercice spirituel et violence, ou La violence terrifiée des lettres*, altså: *Spirituel øvelse og vold, eller bogstavernes forskrækkede vold*):

"... Altså, sprogets vold som slår dem ud eller går igennem dem [de autistiske børn], er det som Lacan, via hans læsning af lingvisterne såsom Jakobson, gør det muligt at placere

som værende sprogets metonymiske akse, dvs. begærens uendelige, imperative, og ubønhørlige akse. Det, som Freud skimtede som dødsdriften, og Melanie Klein med sadismen.

Sprogets vold er volden i en begæren som man ikke kan forestille sig og ikke oversætte, som forbliver gådefuld men som forsøger at gøre sig genkendelig via hvad som helst, hvis bare dette hvad som helst er organiseret som et symbolsk system. Det første system, der præsenterer sig er karikaturen heraf, det er den sociale vold, eller endda den sociologiske for ikke at sige daglige eller dagbladsagtige /journalistiske, som visse børn er særligt følsomme overfor. Vi kan imidlertid tilbyde vores unge patienter et andet symbolsk system, sammensat af selve materien i sprogets vold: spillet, legen og kroppe som er til stede (ikke noget virtuelt, som telefonen eller noget andet som gør autistisk)."

Kroppens reelle

Når det drejer sig om det man (ofte forfejlet) kalder det psykosomatiske fænomen, er der sikkert og vist noget at hente omkring den ide, Freud selvanfægter, at i det kropslige symptom ('s reelle, siger Lacan), er der tale om en genkomst af det feminine (hos både manden og kvinden), dvs. i den masochistiske nydelse (se "Masochismens økonomiske problem" af Freud fra 1924). Vores tidsalders scientistiske ideologi gør ikke andet end reducere os til et (vist) reel, målt i maskinerne, og nydelsen vokser. Derfor sikkert også forkastelsen af sproget (i og med dets døde træ!), så kroppene udstiller sig med tegn, om det så er malet på eller indebrændt i hudfladerne, eller udgivet 'world wide web-wise' i pornografiske rytmer som torturerede, halshuggede, sadistisk-maso-chistisk underlagt bødlernes piske og sværd. Sådanne kroppe beder ikke nogen om mere, men de sender os tegn – tegn at tyde, eller spor af tegn, hieroglyffer der, som Champollion gjorde det, kan tydes hvis vi sammenligner manuskripterne.

*

Nærmere program følger. Derfor: Foreløbige forslag til oplæg indhentes gerne og så hurtigt som muligt, skriv blot til mig

lis.haugaard@wanadoo.fr

Lis Haugaard